

SVĚTOZOR

Ročník XXIX

V Praze, 28. června 1895

Číslo 33 (1462)

Budova c. k. české vysoké školy technické v Praze.
(Dle fotografie Jana Mulače v Praze.)

Rozkvět.

Román. Napsal Fr. Xav. Seoboda.

(Pokračování)

Druhého dne odpoledne scházeli se páni u Blažička rozveseleni, usedali bezpečně a jako vždy jindy se pozdravovali. Den byl podmračený, ale přes to, že bylo jaksi šedivo, otevřela se neobyčejně určitá vřelost. Březnový větrík osušoval zem. Ve velkém pokoji, na jehož stěnách byly ty čtyři drobné okrasy, hloučce se tentokrát hovořilo. Byli i k Novákovi laskavější, a Blažičkovi nezdálo se již hrozným, upomeneli Novák ředitele. Pan farář byl mírně zrlžovělý a těšil se, že dřívější klid rozbrázděn nebude. Štěpánek vstoupil později, přímo vypjatý, s jakousi nadutostí (v široké, přísné tváři nachytanou), a podávaje starostovi a farářovi ruku, podotkl s útlaznou narážkou (od Nováka odvrácen), že právě odjíždí pan baron do Prahy a že ho proto omlova.

«A — to je nám líto,» zprávu přenesl Blažiček a potřásl hlavou.

«Mně taky,» poznamenal Novák. Ohlédl se po něm. Králík se zasmál hlasitě a poklepal Novákovi na rameno.

Schůze začala jednáním o bezvýznamných věcech. Ukázalo se, že měl ředitel vždy pravdu a že vše bylo nejlepší, co on navrhl. Když pak jednání asi čtvrt hodiny, otevřely se z nenadání dveře blížného pokoje a vstoupil sám baron, pán vysoký, přímý, s tváří nějak šedě zbarvenou, jako poprášenou, se světlým pínovousm a očima téměř skrytými, jejich pronikavost napadně se projevovala. Odložil krátký, zinný kabát i myslivecký klobouk a poklonil se.

Leknutí i úzkost přepadly společnost. Barva tváří se rychle převalovala, oči se strnule obracely a silná tíseň protékala útroby páni. Novákovy tmavé oči se šibalsky zaleskly a sametově zabarvily. Pohledl na ředitele, který povstal s ostatními a nesrovnanými, potrhavými věcmi projevoval radost z příchodu baronova. V široké tváři jeho se vše třáso. «Ono v něm všechno jen hrálo,» vypravoval Novák později, «a chudák pan farář ani promluvit nemohl.» Blažiček stál vedle Nováka a hlade ho chladně po zádech, klonil se před baronem.

«Prosim, prosim, pokračujte, panové,» řekl tento nesprávnou češtinou a přišel ke stolu. Páni usedli, a plní tísně i nerozhodnosti opět začínali přerušované jednání. Ale úzkost epela z každého pohnutí i z každé věty. Kdyžkoli se Novák hlásil o slovo, vždy se srdce radních rozbušila, a stalo se i to, že mu všichni horlivě kývali, a že i ředitel několikrát ho pochválil. «Co zde máme pana Nováka, je všechno dobře,» «On má nějaký znamenitý nápad!» «Získal jsem, silu v něm, jaká se za sto let nenajde,» «Ale Novák, mírně přibrben, s očima těpytícíma se očekával vytvrle vhodnou chvíli, aby odkryl, co odkryti chtěl. Marně jej páni chválou oslabovali, úmysl jeho housti a rychle se ve skutek vteřoval. Otázal se z nenadání, proč se dosud neopravuje kytiňská cesta, když byl náklad před rokem povolen? Starosta rychle celou záležitost vysvětloval, že jde o to, vystavět novou silnici a že by byla oprava staré cesty zbytečná.

«Jen řekněte upřímně, že není peněz,» pověděl obel každý poplatník něco dluhuje! pravil Novák vyzývavě, pohodiv prudce hlavou.

«No — něco, ale není tolik, jak mnoho —» zlekaně promluvil Blažiček. Štěpánek se zahledl do stolu a tvář jeho se rozplavala.

«I je toho dost! Nikdo neplatí! Prudce dodal Novák a temné oči jeho utkvěly na přivřených očích baronových. Nastalo ticho. Baron se pohledem Novákovým poněkud napjal a což mu napadlo. Obrátil se k řediteli.

«Ale my máme všechno zapláceno?» otázal se úsečně a s jistotou.

«Všecko — všechno rychle přisvědčil ředitel. Celé jeho žadlo až mezi šedivé vlasy. «Tady pan radní Králík má ty seznamy — at řekne!» pravil Novák, nevšímaje si poznámky ředitelovy.

Baron se zahledl na Králíka, který se nahýbal velikým nosem svým až do papíru a hubenými prsty, strnule postavenými stále po rádcích přejížděl.

«Já nevím,» mluvil... «tak se mi zdá... kde pak... hm, ahá... a ne, ne —» (a hučel opět něco pro sebe). «Tady...»

Novák povstal strnul. Zlé ticho je smačklo. «Nikdo nechce mluvit pravdu,» začal Novák mírně, «povím tedy já, co vím. Ano, panství je dlužno přes půldruhé sto zlatých! A když upomínáme ostatní poplatníky, taknou: «Upomeňte taky pana barona! A tak se obec nemůže hnout!»

«Tak?» pronesl baron a zamyslel se. «Je to tak, pane radní?» otázal se po chvíli Králíka.

«Ano, je,» přisvědčil tento a neodvážil se oči od papíru zdvihnouti.

«Posleďte si tedy zítra v devět hodin k panu řediteli a dostanete peníz. Kdyby neměl dost, přijďte ke mně večer, až přijedu z Prahy!» promluvil baron přostřeným hlasem a stopoval všechny tváře.

«Ano, ano, peníze jsou tam,» kvapně mluvil ředitel, «připravil jsem si je dávno... A — Bůh suď, to jsem musel zapomenout...»

Schůze byla výstupem tím otřesena a jednání uvázlo. Baron se brzy zdvihl, oblékl se, podal Novákovi ruku, ostatním se poklonil a rychle odešel. Novák pak, vidě, jaký krik, zmatek, vřelky i chlácholení se rozpoutaly, opustil rozvrácenou schůzi. Cestou si pomyslel, že se v poměrech zdejších dnešním dnem mnoho změnilo.

XIV

Záležitosti obecní těmito přičinami se brzy urovnávaly, řád se užíval a opravy ve mnohém směru se ukazovaly. Ale nepřítelství proti Novákovi, projevované tím tajně, uzrávalo na všech stranách. Do očí hleděli mu všichni přátelsky, obojně i souhlasivě, ale vždy ho většina pokládala za nepřtele, rušitele míru a škůdce. Když pak odešel odtud v páter Višek na jiné místo, byl Novák v bohatší straně zdejší zcela osamocen. A poněvadž byly podobné poměry i v ostatních městečkách a městech, sjednocovala se mínění šifíci se tehda novinami po celé zemi, dvě strany (silná vládnoucí a menší bystrá a čilá) znenáhla, ač dosud mlhavě, vytlačovaly své tvary. Objevením dvou stran nadešel i politický pohyb, a Novák, přemýšleje o těch věcech, rozeznával, čím pohyb vzniká, bylo mu jasno, jak se opravy uskutečňují, velebil bezohlednost opozice i opatrnost konservatismu, a došel k poznání, že z těchto dvou dvaných sil rozvoj se vyvíjí i upevňuje. A pochopil tyto úvahy, uspokojil se. Noviny mu jeho názorech stojící byly mu hovořem s mnohými neznámými přibuznými. Rozhled se mu otevřel. Návozy pak, k nimž se volně dopravoval, upevnil v sobě, a se zálibou, s ohněm i neumdlévající důrazností je lidem po výplatě vykládal. Vytvrvalým tím poučováním, vida celé zdi před dušemi některých těch lidí, došel i k různým názorovým způsobům výkladu, kterými dovedl často objasniti svá poznání i nejprostším lidem. «Co člověk nezná, co neviděl a o čem jakživ neslyšel,» vysvětloval na příklad jednou v neděli, «po tom netouží. A my jsme tu v Čechách o něm nevěděli a nevěděli jsme. Byli jsme rádi, že jsme rádi, — tak! že nám dal Němec rukou pomáhat. Kdo pak znal, že je ještě něco jiného než sedlačina? Nám se nejlépe líbilo táhnout. Kočbování se nám jaktživo nelíbilo. Za to zas Němcům se líbilo to kočbování. A že jsme viděli na světě jen tahání, ani jsme jej nechtěli. My jsme byli rádi, že Němec přišel a řekl: «Zapráhnete se, já budu kočbovat! My jsme si potom po práci líbovali, jak jsme hezky táhli, jak se nám od-

počívá a jak se zas vyspíme. Koči se zatím napařil a šel po radostech. (Všecky hlavy posluchačů prudce kývaly, oči se trpěly, každý se zasmál a něco přisvědčivého prohodil.) «My jsme si myslili, že je blázen, když si neodpočine! On zatím přijímal výdělek, prodával nás, kupoval a po světě se rozhlížel. Ale ne — aby byli řečníci dětem: «Čte se taky kočbovat! Ne a ne! Každý jen táhnout a jen táhnout! To už tak byla myšlenka, že musí jeden dělat to a druhý to, že na kočbování je Němec a my že tedy musíme táhnout. A když se na nás dívám, věte mi, vidím, že se nám podnes z chomoutu nechce!» — «Poslouchejte,» vyprávěl jindy, «nic jině to s námi není než jako se zahrado tamhle Petfny! (Muži se ohlédl na vysokého, tělnatého člověka s goryllí hlavou, který se zahýbal a tvář vyjevil.) «Už můj tatínek mi povídal, že se pamatuje, když byl mladý a když ještě, Petfno, váš otec v chalupě hospodářil, jakou zahradu měl a co všechno v ní rostlo. Teď je udupaná, beztravná, bezcelinná, s několika stromy. O roce kluci ještě nezralé odnesou. Já vím, že jste ji zkrpili, já vím, že jste ji oslil travou, ale zas to ti kluci udupali. Sam jsem jednou viděl, jak batáňali v sousední zahradě mrkve a do vaší zahrady se schovali, aby ji tu snědli. Já vím, že si ani nepomysleli, abyste tu zahradu zvelebili. Kdybych řekl: «Petfno, tam je páda dobrá — to a to vám urodí, věnujte tomu trochu času a trochu práce! Vy byste mi řek: «A co pak jsem blázen, abych se s tím díel, když mi to kluci pošlapou? Když mi to slepice a husy spasou? Když mi to děvečky Vaněškové udupou?» (V tom se Petfina povytáhla, a goryllí hlava jeho, šedá již a opěchovaná se zavrtěla. «Však taky udupou!» zavolal silně a upřádně. «No, vidíte, že to znám! Ale váš otec tam přece měl všeho dost, a taky byli kluci, děvečky, slepice i husy na světě! Toť se ví, že nesmíte jen zkrpiti, osít, a dost! Vy musíte vedle toho záhonů rozdělit, keře, stromy vysázet, ošetřovat a starat se. Dohlížet! Taký plot spravit! Taky zalévat! Pořád a pořád pracovat, ošetřovat, hlídat! Zkrátka, celý se věnovat, a zas bude zahrada krásná! A tak je to s naší vlastí! Zanedbaná je! Ne říkat: «Eh, co, vždyť...! Nie tak! Ale hezky důkladně to vzt! Hákem, jak se říká! A všude! Na všech stranách! A trpělivě! Však by se to časem zazelenalo!» — Jednou, zvlášť pohnut, rozbovořil se o českých poměrech společenských. «Ať už koukám na naši obec, na naše zastupitelstvo, nebo na to, co v Praze vidím, aneb ať novinu čtu, neb ať vzpomenu na rok 1848, vždycky vidím, že se nesprávně myslí, že osoby! Drží spolu lidé nestejných názorův, a lidé, kteří čisto stejné smýšlejí, stojí proti sobě. Je to, jakoby byli zmatení, nebo jakoby nikam neviděli! Je to zkrátka motanice! Zmatek! A tak si myslím, že to bude ještě dlouho trvat! A víte proč? Protože jsme trochu zaspali a vyšli, když už jimi urazili kus cesty. Všecky národy vidíme napřed. Mysleli si, že jsou tačky, ale v stejné výšce rybníčky, a tuhle jeden hodení nižší, prázdnější. Kdyby ten rybníček byl někde sám pro sebe, měl by dost času, až se svým pramenem naplní. Ale že je mezi těmi druhými, tekou do něho jejich vody, tak že se ten rybníček pořád vlní, bahní, kalí, a že se neudistí, dokud nebude tak plný jako ty druhé! A dokud my ty druhé rybníčky, ty národy, nedohoníme, nebude jasno, a budou pořád jen zmatky! Až naděje vyrovnání těch vod, toho vědění, nastane u nás učištění. Potom půjde tábor jedné myšlenky proti táboru druhé myšlenky, a nebude se všechno zmatené po mně pohlavkovat jako dnes! Podobným způsobem, opakuje častokrát, nebo vyhledává nové, vhodnější přirovnání, snaží se posluchačům povědět, co si sám myslel. V těch dobách více vykládal o politice než o hospodářství, ačkoli nikdy, ani v dobách největšího rozvětvení obchodního, nedovedl se od sedlačiny odtrhnouti, jak mu v podstatu vrostlo.

Mezitím dal Novák na studie Josefa. Hoch byl silný, ramenatý, s očima modrými a sou-

citným, který posnesl, aby matka s řemeslníkem anebo některým prodávacem smlouvala. Učil se doma hře na housle a též v Praze muziky nezanedbal. Starý učitel Řehoř přislíbil Novákovi, že je hoch neobyčejně hudebně nadán, že se něm velkým stane, a že se vynasnaží upřímně, aby mu dal dobrý základ. V tom čase vstoupil již starší Jeník na českou realku, a když domů na svátky nebo na prázdniny přijížděl, přinášel s sebou hojně tehdejšího vlasteneckého vzduchu, množství nových písní, divadelního smázení a mladé radostné nálady. Taký Mánka, vyspělá slečna, osvobozovala rodinu, když z Prahy domů zavítala; všechna děvčata táhla se k ní, a znenáhla přilákání byli i všichni mladí muži, studenti, učitelé a bohatší selští synkové, rádi chodili kolem oken Novákových, rádi se za různými zámkami v jejich pokojích ukázali, zamotali se tu, klobouk v rukách mačkali a cosi stále a stále opakovaného promlouvali.

(Pohlednice.)

K prvému čtvrtstoletí české vysoké školy technické.

3 sou-li efekt a vytrvalost stroje měřky jeho výkonnosti i důmyslnosti jeho konstrukce, pak znamená česká vysoká škola technická v strojovně našeho národního oživení motor nad jiné účinný, důmyslně konstruovaný a výborně chráněný a spravovaný. Pětadvacet let je v životě velikých institucí širokého základu takto prvním mezníkem, od kterého se přibližně výsledky vykonané práce. Kde utračená cesta je tak hustě značená široko daleko viditelnými — protože vynikajícími — dokumenty znamenitých úspěchů — jak tomu u české techniky — tam takový pohled zpět k východiskům je spojen vždy s dojemem nejen nanejvýš radostným, ale i strachovaně povznášejícím.

Strom posuzuje se dle ovoce, učitelé dle úspěchů vychovanců na tom poli působnosti, ke kterému jim dalo prápravu. Měřikem pak takových úspěchů je pověst, jméno, jakéhož Tito odchovanci nabývali v závodisti světovém.

Nuž, pověst ta je pro české praktické techniky oc nejchvalnější a pro české vysoké učení technické oc nejlépehodnější.

Budiz nám tu dovoleno citovat slova z imatrikulací řecí rektora české vysoké školy technické, prof. Ant. Bělohoubka, a to již proto právě jeho, že znám je v kruzích vědeckých i studentských jako mluvčí vždy nanejvýš věcný a strizlivý, vzdálený každé nadšáky a pathosu a spíše dovolávající se obezřetě hlasu ciziny na doklad správnosti pronesených výroků, než podpírající je vahou vlastního přesvědčení a autority:

„Poohlédneme-li se po činnosti, kterou rozvinul zástupcové jednotlivých odborů technických doma i za hranicemi, shledáme, že čeští inženýři měli účastenství vynikající téměř při všech starších drah v močnatosti rakousko-uherském; kromě toho působili nebo dosud působí při mnohých větších podnicích v cizině, jako při prokopání tunelu sv. gotthardského, při stavbě drah sibiřských a j. Vždyť si získali uznání, a včude utvrdili dobrou pověst naší české vysoké školy technické. Přes tu chvíli ústně i písemně se vzdává chvála pili, bystrosti a svědomitosti jejich. Z četných projevů takých uvedu pouze jeden z Drážďan pocházející, jenž dosel jednoho člena našeho sboru professorského a jenž zní asi v tomto smyslu: „Můžete být právem hrdi na bývalé posluchače své, neboť se u nás (přistavě ústředního nádraží) osvědčili netoliko jako pracovníci výborní, nýbrž současně také jako samostatně myslící a dispoziční odborníci.“

Nez, čeští architekti mladší i starší v něm nezůstávají za inženýry; také oni sobě získali nemalých zásluh o zjednotění uznání českému technictvu. Přičiněním jejich se podílili hlavně nynější utěšený rozkvět průmyslu uměleckého v Čechách, vytvářeli se vkus obecněstva českého, vstúpila se mu láska a porozumění pro umění výtvarné a pomohl střízlivý a nevkusný ráz nových budov pražských, jež byly vznikly do let sedmdesátých v tomto věku, o čemž nejlepšího svědectví podávají četné

budovy soukromé i veřejné v pětadvaceti letech právě proslulé zřízené v Praze i na venkově. V čele těchto architektů mladších ubírají se proslulí odborníci starší, právě to vzory technické umělců, jejichž díla krásná, jako opravený a téměř již zastavěný chrám sv. vitský a chrámy jiné, české divadlo Národní, Rudolfinum, české Museum, městská Spojitelna pražská, národní dům na Král. Vinohradech a j. zachovávají památku svých tvůrců dobám přístím.

K zástupcům prvních dvou odborů technických se druzí důstojně čeští inženýři a strojníci, již peněžili ocenění toliko v zemích říše rakousko-uherské, nýbrž i v cizině. Vzpomeňme sobě jen skvělého úspěchu, jehož se dodala naše jubilejní výstava, uspořádaná r. 1891, a položíme sobě otázku: „Kdo si získal o zdar její zásluh nejpatrnějších, jaké se nám medle dostane odpovědi? Odpověď bude zníti: „Čeští technici, především však čeští architekti a inženýři a strojníci.“ Při téže příležitosti přinesl jeden z nejřednějších zástupců průmyslu strojnického, rodem, vychovaním i smýšlením svým Němec, tento výrok památný: „K vynikajícím a osvědčeným školám strojnickým, totiž anglické, francouzské a německé předzřela se v minulém dvaceti let škol nová, a škola škola strojnická, a to zástupcem českého vysokého učení technického v Praze. Česká škola strojnická je docela samostatná a svérázná a jejím hlavním rysem je vzácná racionálnost, neboť v konstrukcích svých přesných neuznává leč částí a článků naprosto nutných a opodstatněných. To, co provedla a vystavila na výstavě jubilejní, není sice tak velké, jako oc jsme viděli v odděleních pro strojnictví na světových výstavách v Londýně, Paříži, Chicagu a j., ale zasluhuje to vše uznání nepodmíněného. Podobně soudí se také ze strany kompetentních odborníků jiných. Ano, máme svou zcela svéráznou školu strojnickou, jejíž díla na první pohled znáte od jiných rozeznatí dovede!“

Ale i četný odbor našeho vysokého učení technického, odbor pro chemii technickou odchovával do dneška více než tisíc chemiků dobrých i velmi dobrých, kteří jednak ve správě státní, jednak v oboru průmyslovém plnou měrou se osvědčili. Tito pak oc to se snaží, abychom znenáhla přestali vyvažeti za hranice suroviny a plodiny a postupmo je nahrazovali výrobky a tovary větší hodnoty vnitřní, abychom využívali doma přirozeného bohatství Čech řečeno Rakouska, i spoust plodin, jimiž nás zásobuje oc rok zemědělství, na prospěch blahobytu veškerého obyvatele. Čeští lučebníci získali sobě jako svémocní analytikové a jako důmyslní ředitelé závodů průmyslových (cukrovarů, pivovarů, lihovarů, barvení a tiskárén, chemických továren, sklárén a j.) dobrého jména také v cizině, a nalézáme je téměř ve všech zemích evropských a ve všech částech světa.“

K této charakteristice výsledků našeho českého učení technického je možno dnes radostně připojit jen ještě poukázání na skvělé a honosné dílo českých architektů a inženýrů na naší Národopisné výstavě čkoslovenské a na splendorně vypravěnou expozici, kterou ukazano na téže výstavě národní, oc vykonali čeští v oboru cukrovarnictví. Po všech těchto svědectvích a dokladech pak bohatého ovoce, kterému věnuje česká technika, jediný dojem mocně se v nás hlásí: dojem povznášející radosti nad tak krásným úspěchem a vroucného přání, aby snahy a dílo i druhého čtvrtstoletí měly též skvělý efekt, což při zvýšených silách učitelů a rozšířeně jeho bási znamená tedy výsledky a úspěchy ještě širší a vyšší!

Tím přáním pozdravujeme českou vysokou školu technickou v památný a slavný den prvního jejího jubilea.

V návalu látky, již podává sbírka významných pro náš život událostí časových a zejména Národopisná výstava, jest nám omiziti se pouze na nejhlavnější rysy při načetném ději české vysoké školy technické, k jakémuž přímo imperativně vybízí oslava prvního čtvrtstoletí jejího trvání. I tu saháme hlavně k imatrikulací řecí rektora Bělohoubka, v níž obraz vzniku a rozvoje českého vysokého učení technického na základě spolehlivých pramenů přehledně a jasné podán a již citujeme místy doslova:

Česká vysoká škola technická vznikla z bývalé školy inženýrské, zřízené v Praze již v minulém století podnětem českého inženýra zemského Kristiana Josefa Willenberga, kterýž r. 1705 podal císaři Josefu I. českou žádost, aby směl pořádati výklady z oboru inženýrství všeobecného. K uskutečnění záměru došlo však teprve v ledu r. 1718, kdy usnesením sněmovním Willenberg jmenován profesorem inženýrství, vyměřen mu určitý plat a doloce na prostředky učebné. Vyučování dalo se v kursu dvouletém a mohli mu obcovati kromě 12 posluchačů stipendistů i studující jiní k tomu způsobilí.

R. 1726 dům Willenberg na odpočinek a nástupcem jeho stal se J. F. Šor, jenž zůstával úřad svůj (vyjímaje krátké intermezzo) až do své smrti r. 1767 vykládaje o geometrii a trigonometrii, statice, hydrostatice, mechanice, hydraulice, stavbě mostů, perspektive, optice, stavitelství pozemním a vojenském a vyučuje i kreslení a rýsování a pořáduje cvičení praktická. V posledních letech jeho působnosti dán mu na výpomoc asistent.

Po Šorovi svěřeno řízení školy Fr. L. Hergelovi, jenž působil na ní neuvázně a velice úspěšně plyně 33 let. — Až do r. 1794 dalo se vyučování vždy v bytě toho křehkého profesora a teprve okolo roku 1780 byl Hergelovi vykazána jedna posluchárna v Klementinu, z počátku r. 1786 se přestěhoval do zrušeného sv. Václavského semináře v ulici Dominikánské (nyní Husově), v němž dosud se nachází německá technika.

Za Hergela dozal i program vyučovací propáštěných změn, zřízena na výpomoc adjunktura (kterou obdržel inz. Havle), a prof. Hergel sám přijal do staré profesury filosofické fakulty.

Od r. 1800 vyučoval na škole inženýrské adjunkt Havle a Bittner až do r. 1805, kdy po vzoru proslulé pařížské Ecole polytechnique zřízen stavovský ústav technický na podnět genálního učence a inženýra Franti Gerstnera, jemuž svěřena organizace ústavu. Vyučování se dalo v kursu tříletém, a kromě Gerstnera vykládali ještě dva profesori a jeden adjunkt, kdežto dvěma druhým adjunktům přiděleno jednak kreslení a rýsování, jednak přípravě práce k přednáškám z chemie. Posluchačů se přihlásilo hned prvního roku 106.

Za krátko potom zřizovaný vedle stávajících ještě nové stolice vyučovací až do r. 1822, a v letech třicátých položena podmínka, aby každý přijetí se ucházející posluchač prokázal, že oduš s prospěchem dvojletní realku nebo čtyři třídy nižšího gymnasia; kromě toho později ustanoveny ještě zvláštní zkoušky přijímací. Přes to počet posluchačů stále vzrůstal a dosáhl roku 1848 svého vrcholu: jen výklady o elementární matematice navštěvovalo tehda 790 posluchačů!

Gerstner spravoval starostlivě ústav technický až do roku 1832. Po něm následoval Jan Henninger svob. pán z Ebergu až do roku 1843, načež jmenován ředitelem Xaver Chanovský rytíř Diouhovasaký, jenž r. 1848 svého úřadu se vzdal. Od r. 1848-64 svěřeno bylo zatím řízení pražské polytechniky Dr. Jos. Lumbovi. Po reorganizaci, prováděné od r. 1861 a skončené r. 1864, střídali se v řízení polytechniky, té doby utraquistické, rektorem voleni každého roku sborem profesorským, a byli prvními rektory v letech 1864-69 postupně profesori: Karel Kořistka, Karel Baling, Karel Kořistka, Jan Krejčí, Gustav Schmidt.

Až po celou dobu trvání polytechniky pražské vyučování bylo doplňováno a zdokonalováno, péce lze vytknouti tři hlavní období reorganizační: první připadá na léta 1829-32, druhé na léta 1840-43 a třetí na léta 1860-69. Nej důležitějším opatřením období druhého bylo zavedení výkladů v různých oborech technických v jazyku českém a tím provedení spravedlivé rovnoprávnosti a odcinění školy, že celá vyučování do roku 1843 se dalo výhradně jen v jazyku německém. V tom smyslu učinili čeští stavové snesení závazné. Pro nepříteli doby a různé překážky nedošlo však tehdy k tomu, nýbrž teprve až v reorganizačním období třetím (v letech šedesátých), na základě snesení sněmu království českého!

Čeněk Hausmann
1869—1870, 1880—1881

Frant. Tilšer
1870—1871

Jan Krejčí
1871—1872, 1877—1878

Karel V. Zenger
1872—1873

Josef Niklas
1873—1874

Jan Tille
1874—1875

PhDr. Gabriel Blažek
1875—1876, 1881—1882

František Štolba
1876—1877, 1882—1883

August Salaba
1878—1879, 1883—1884

Josef Šolin
1879—1880, 1889—1890

PhDr. Edvard Weyr
1884—1885, 1890—1891

Karel Preis
1885—1886

MUDr. Otakar Feistmantel
1886—1887

Frant. Müller
1887—1888

Jiří Pacold
1888—1889

Dr. Jan B. Lambl
1891—1892

Kristián Petrlik
1892—1893

Antonín Vavra
1894—1895

K 25letému jubileu trvání české vysoké školy technické v Praze:

Rektoři v prvním čtvrtstoletí.

Světostor XXIX, 188

(Die fotografii Bědy, A. Berna, J. Eckerla, H. Fiedlera, F. J. Langhansa, J. Maláše, J. Tumaše v Praze.)

